

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. OBECNÁ ČÁST

a) Závěrečná zpráva k hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o mediaci

I. Důvod předložení

Hlavním důvodem předložení navrhované právní úpravy je snaha umožnit všem osobám alternativní řešení jejich konfliktů metodou rychlého a kultivovaného mimosoudního řešení. Mezi další důvody patří odbřemenění soudů, možnost vyhnout se soudním sporům a řešit konflikt bez dlouhých čekacích lhůt, bez zbytečných finančních nákladů a bez zdoluhavé psychické zátěže stran. V neposlední řadě má návrhovač na zřeteli zájem dítěte, kdy v rodinných věcech je vždy významná schopnost komunikace rodičů, k jejímuž zlepšení může institut mediace výrazně přispět.

Název – Zákon o mediaci a o změně některých zákonů

Identifikace problému, cílů, kterých má být dosaženo, rizik spojených s nečinností

Identifikace problému

A. Pozitiva¹

Mediace je metoda rychlého a kultivovaného mimosoudního řešení konfliktů za asistence třetí neutrální strany, která vede jednání sporných stran k tvorbě vzájemně přijatelné dohody. Jedná se o neformální proces řešení konfliktů, ve kterém jsou obě strany přítomny dobrovolně. Jejím cílem je jasně formulovaná, srozumitelná a prakticky uskutečnitelná dohoda, na jejíž podobě se podílejí všichni účastníci mediačního procesu. Dohoda má vždy písemnou podobu. Zahrnuje konkrétní postupy řešení, rozdělení odpovědnosti, úkolů a sankcí za její nedodržení. Stvrzuje se podpisy stran konfliktu a mediátora. Z hlediska závazkového práva tak může dohoda nabývat charakteru právní smlouvy.

Oproti soudnímu řízení má mediace tyto nesporné výhody:

1. Ponechává účastníkům kontrolu nad procesem řešení konfliktu a podobou konečného výsledku.
2. Je časově a ekonomicky úsporná, protože probíhá bez dlouhých čekacích lhůt a zbytečných finančních nákladů.
3. Snižuje napětí, s kterým přicházejí účastníci k mediátorovi, a nevytváří ovzduší napětí „buď já, nebo on“, ale vytváří prostor pro případnou budoucí spolupráci.
4. Důvěrné informace uchovává mezi zúčastněnými.

---

¹ Ministerstvo spravedlnosti ČR 2007, Helena Stöhrová, PhDr. Tatjana Šišková, Úvod do mediace

B. Negativa¹

Mediace je nevhodná zejména v případech, kdy:

- účastníci jednájí tak, že konflikt musí skončit „vítězstvím“ pro jednoho a „prohrou“ pro druhého,
- jde o konflikty týkající se základních lidských práv, konflikty s nárokem na odškodnění,
- jedna strana použije proti druhé straně hrozeb nebo fyzického násilí,
- strana není ochotna dát k dispozici všechny relevantní informace nebo odmítá jejich objektivní ověření,
- jsou účastníci tak pasivní, že jsou ochotni řešit konflikt i za cenu zřeknutí se vlastních práv,
- účastníci zneužívají alkohol nebo drogy,
- se jedná o účastníky s patologickými rysy osobnosti nebo agresivními tendencemi v chování, kteří nejsou schopni vzájemné diskuse.

Mediace v zahraničí

Postavení mediátora je ve vztahu k oběma stranám vyvážené, neboť v procesu vyjednávání zajišťuje rovné postavení účastníků a pomáhá jim vidět jejich problém v širších souvislostech. Podle dostupných zdrojů jsou s mediací takové zkušenosti, že v 70 až 80 % mediovaných případů je dosaženo výsledné, pro strany přijatelné, dohody.

Prudký vývoj v evropských státech v oblasti mediace v netrestních věcech během posledních let ovlivňuje mj. i příslušnou terminologii, která přestává označovat mediaci jako alternativní metodu řešení konfliktů bez zásahu soudu, ale naopak se hovoří o mediaci soudu blízké (die gerichtснаhe Mediation), případně dokonce o soudně interní mediaci (die gerichtssinterne Mediation).

Mediace je v zahraničí uznávaná jako důležitá metoda alternativního řešení sporů mimo standardní soudní řízení. Úspěšnost řešení konfliktních případů je velmi vysoká², podle světových statistik zhruba 75 %. Mediace se začala prosazovat nejprve v občansko-právních a obchodních věcech, na přelomu 70. a 80. let pak ve větším měřítku rovněž v trestním řízení. Je velmi rozšířená v USA, ale také ve Velké Británii a v Austrálii, kde se využívá až v 60 % sporů, především ve věcech obchodních (hospodářských), rodinných nebo ve veřejné sféře (zpravidla ochrana životního prostředí), přičemž zhruba dvě třetiny sporů se vyřeší uzavřením dohody.

Praxe v evropských státech rovněž ukazuje, že využití právních znalostí a zkušeností advokáta nebo dokonce autority soudce při mediaci vede k překvapivě pozitivním výsledkům řešení konfliktů. Dnes je v řadě evropských států mediace prostřednictvím advokátů tak daleko, že zde existuje nejen velký počet advokátů-mediátorů, organizovaných mimo jiné podle jednotlivých spolkových zemí (Německo, Rakousko), ale je možné mediaci v těchto státech studovat v rámci univerzitního studia na právnických fakultách především ve specializovaných kurzech, například konfliktního managementu³.

---

² viz informace o sympoziu Mediaci ve veřejné sféře, Nové cesty řešení konfliktů a spoluúčast v EUREGIO, Osnabrück, leden 2007

³ blíže viz H. Pipková: Soudce mediátorem ve správních věcech? Právní rádce 12/2007, str. 13 - 21

V jednotlivých zemích se aplikovaná mediace neuzívá se stejnou intenzitou v každé oblasti, nýbrž se rozvíjí různorodě dle specifických podmínek. Například v Norsku má mediace více než dvousetletou tradici a je zaměřená na péči o nezletilé. Ve věcech výchovy, výživy a stýkaní se s dětmi do 16 let jejich života rozhoduje komise mediátorů. Jenom v samotném Oslu působí tři městské poradenské kanceláře, v nichž klíčovou roli kromě psychologů a sociálních pracovníků hrají mediátoři⁴.

Ve Francii je mediace stále součástí soukromé sféry, je však státem finančně podporovaná. Dle zákona z roku 1995 a vyhlášky z roku 1996 je upravena občansko-právní mediace a její začlenění do soudního procesu. Na jejím základě může soudce v civilním právu ve kterékoli fázi konání, avšak jenom se souhlasem jeho účastníků, jmenovat třetí osobu-mediátora. Soudce určí trvání mediace, přičemž tato lhůta nesmí překročit tři měsíce a jenom jednou může být obnovena. Po úspěšném ukončení mediace soudce ověří dohodu sporných stran. Odměnu mediátora hradí strany. Institut mediace existuje ve Francii od roku 1973. Realizuje se obchodní a justiční mediace. Úspěšnost rodinné mediace dosahuje 60 %. V mediacích mezi bankami a jejich klienty je úspěšnost řešení sporu více než 65 %, v případech pracovních sporů úspěšnost mediace dosahuje až 75 procent⁵.

Zkušenosti z Velké Británie potvrzují, že při rozvíjení mediace existují dvě etapy. První spočívá ve vytváření rámce pro mediaci (legislativa, školení mediátorů) a ve druhé je důležité dosáhnout toho, aby lidé mediaci využívali. Spojené království se nachází již ve druhé etapě a uskuteční ročně v průměru 2500 civilních/obchodních mediací. V zemi, jež má 60 milionů obyvatel, je to však stále velice málo. Potvrdilo se také, že mediace je neefektivnější jako součást systému občanského soudnictví, který podporuje anebo dokonce odměňuje dohodu. Vládní podpora mediace byla pro důvěryhodnost procesu také mimořádně důležitá. Nejpozoruhodnějším příkladem je veřejný závazek vlády Spojeného království využívat mediaci v případech, ve kterých je samotná vláda jednou ze sporných stran – například ve sporech, které se týkají smluv⁶.

Úlohu alternativních způsobů řešení sporů vyzdvihuje řada mezinárodních nástrojů. Pokud jde o jiné postupy řešení sporu než rozhodčí řízení, neexistují žádné závazné nástroje mezinárodního práva. Řada mezivládních organizací však ve svých programech podporuje alternativní řešení sporů a plánuje nezávazné nástroje (právně nevynutitelné předpisy). V roce 1998 Rada Evropy přijala doporučení o rodinné mediaci Rec(98)1E/21 January 1998 a v roce 2002 doporučení o občanské mediaci Rec(2002)10E/18 September 2002. Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) přijala v roce 2002 modelové právo pro obchodní mediaci.

Také v rámci Evropské unie jsou připravovány předpisy komunitárního práva zabývající se problematikou mediace, které si kladou za cíl zakotvení rychlejšího, levnějšího a především smírného urovnávání sporů. S přihlédnutím k poměrně uspokojivým výsledkům mediace ve věcech trestních, jakož i v oblasti ochrany spotřebitele⁷, zařadila v roce 2005 Komise do tzv. Haagského programu obsahujícího deset priorit pro nadcházející pětileté období „Partnerství pro evropskou obnovu“, mj. též Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských

---

⁴ <http://mediacia.zucha.sk/uspesnost-mediacie-v-europe.html>

⁵ tamtéž

⁶ <http://www.justice.gov.sk/wfn.aspx?pg=1551&htm=15/15712.htm>

⁷ viz doporučení Komise ze 4. dubna 2001 o zásadách pro mimosoudní orgány při řešení spotřebitelských sporů uzavřených právní dohodou (Úř. věst. L 109, 19. 4. 2001)

a obchodních věcech. Tato směrnice v čl. 2 přeshraniční spory v odstavci 1 definuje tak, že přeshraniční spory jsou spory, v nichž má alespoň jedna ze stran sporu bydliště nebo se obvykle zdržuje v jiném členském státě než kterákoli jiná strana ke dni, ke kterému strany souhlasí s využitím mediace po vzniku sporu, je mediace nařízena soudem, vnitrostátní právo stanoví povinnost využít mediace, nebo došlo k vyzvání stran pro účely článku 5.

V článku 5, který upravuje přistoupení k mediaci, se stanoví, že soud, u kterého je podána žaloba, může ve vhodných případech a s ohledem na všechny okolnosti daného případu vyzvat strany, aby k řešení sporu využily mediace. Soud také může vyzvat strany, aby se zúčastnily informativního setkání o možnosti využití mediace, jestliže se taková setkání konají a jsou snadno přístupná.

Současně v tomto článku stanoví, že touto směrnicí nejsou dotčeny vnitrostátní právní předpisy, podle nichž je využití mediace povinné nebo je předmětem pobídek nebo sankcí, ať už před zahájením soudního řízení, nebo po jeho zahájení, za předpokladu, že tyto právní předpisy nebrání stranám sporu ve výkonu jejich práva na přístup k soudnictví.

V čl. 8 odst. 1 Směrnice stanoví, že cit.: „Členské státy zajistí, aby stranám, jež si ve snaze o urovnání sporu zvolí mediaci, nebránilo v pozdějším zahájení soudních či rozhodčích řízení ve stejné věci uplynutí promlčecí nebo prekluzivní doby během mediačního řízení.“.

Ve většině členských států EU upravují mimosoudní řešení sporů, které soud svěřuje třetí straně, všeobecné právní předpisy. Podpora mediace v rámci těchto právních úprav je různé intenzity, a to od možnosti použití mediace jako prostředku pro mimosoudní řešení sporů (Belgie, Francie), přes nabádání na její použití (např. ve Španělsku, Itálii, Švédsku, Anglii a Walesu), až po zákonem stanovenou, anebo soudcem uloženou, povinnost využít nejprve mediaci jako mimosoudní řešení sporů před soudním jednáním (např. v Německu či Řecku).

Mediace v ČR

V České republice v současné době máme mediaci spojenou s trestním řízením, nicméně v posledních letech dochází k jejímu stále intenzivnějšímu využití též v jiných právních oblastech. I v současnosti mohou strany konfliktu dobrovolně podstoupit smírní řízení u kterékoliv osoby, která je schopná je vést k smírnému vyřešení jejich konfliktu, a výsledkem tohoto řízení může být uzavření dohody, resp. smlouvy dle občanského zákoníku nebo obchodního zákoníku, kterou si mohou nechat schválit u soudu jako soudní smír nebo posléze uzavřít smluvní exekuční titul - ve formě notářského či exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti – jehož předmětem bude dohoda o splnění pohledávky či jiného nároku vyplývající z mediační dohody. Notářský a exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti jsou exekučním titulem a jsou tedy vymahatelné. Na rozdíl od soudního řízení se však v průběhu mediace, kterou lze provádět v současnosti, nestaví promlčecí doby ani doba pro zánik práva. Většina soudů ve věcech týkajících se výchovy dítěte a styku jeho rodinných příslušníků s ním z důvodu provedení mediace a rodinné terapie s manželskými a rodinnými poradnami již dlouhodobě spolupracuje. Je však potřeba zabezpečit, aby tuto mediační činnost vykonávaly osoby, které budou odpovídajícím způsobem vyškoleny a mohly se tak stát adekvátními partnery soudců rozhodujících tuto agendu, kteří by následně pouze schválili mediační dohodu. V českém právním řádu je tedy žádoucí zakotvit právní účinky zahájení mediace a možnost alespoň částečně povinného

mediačního řízení (ve formě povinného setkání s mediátorem) jako alternativy soudního procesu a založit tak solidní platformu pro úspěšné působení mediátorů.

Identifikace cílů, kterých má být dosaženo

Cílem nové právní úpravy je možnost rychle, efektivně, bez časové a ekonomické náročnosti a na základě dohody, tedy bez nepřátelských postojů, řešit konflikty a přitom:

- mít pocit kontroly nad procesem řešení konfliktu a jeho výsledkem,
- mít pocit emoční podpory,
- mít pocit soukromí při řešení konfliktu a pocit uchování důvěrných informací,
- mít možnost pochopit druhou stranu a možnost být sám pochopen,
- mít možnost snížení napětí a zlepšení vzájemných vztahů,
- mít možnost uchování prostoru pro další budoucí spolupráci.

Identifikace rizik spojených s nečinností

Neumožnit a nepodpořit v zahraničí osvědčený mimosoudní způsob řešení sporů znamená zůstat u stávajícího způsobu řešení sporů, tedy prostřednictvím soudního nebo rozhodčího řízení, které jsou, alespoň v případě řízení soudního časově a ekonomicky náročnější. Dále také musí být transponována směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, neboť jinak hrozí České republice sankce ze strany Evropské unie.

Konzultace

Pro přípravu návrhu zákona byla zřízena pracovní skupina složená z odborníků na mediace. Zastoupení v pracovní skupině měla Soudcovská unie ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Česká advokátní komora, Asociace mediátorů ČR, Evropský institut pro smír, mediaci a rozhodčí řízení, Conflict Management International, Institut mediace a Probační a mediační služba. Členy byli i advokáti a mediátoři.

II. Návrh variant řešení

Nulová varianta

Tato varianta předpokládá, že se nezmění současný právní stav. Mediaci bude moci nadále vykonávat prakticky každá osoba na základě živnostenského oprávnění jako volnou živnost. Nebude tedy existovat skupina mediátorů se státem garantovaným vzděláním a nebude nijak upravena mediace jako proces, resp. alespoň její začátek a konec. Soudy nebudou mít důvěru k přerušování řízení za účelem provedení mediace, pokud nebudou mít záruku, že mediátor, kterého si strany zvolí, je profesionál, který může stranám dopomoci ke smírnému řešení konfliktu. K návrhu zákona o mediaci bylo přistoupeno zejména s ohledem na úpravu mediace právem EU, konkrétně Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. Na základě této směrnice, resp. pro možnost její transpozice, je nutné

upravit alespoň základní instituty mediačního řízení a především definovat mediaci. Dle směrnice je mediace formální řízení, tedy řízení, které je alespoň v hrubých obrysech upraveno právními předpisy, a mediátorem osoba, která může kvalifikovaně vést mediaci, tedy musí pro tuto činnost splňovat nějaké minimální kvalifikační požadavky, které budou stanoveny zákonem.

Vyhodnocení nákladů nulové varianty

Ze zahraničních zkušeností vyplývá, že řešení konfliktů prostřednictvím mediací je výhodné jak pro stát, tak pro strany konfliktu. Pro stát je výhodné zejména ekonomicky, pro strany konfliktu zejména z časového a psychického hlediska. Tyto skutečnosti potvrzuje i analýza uvedená v části III. Vyhodnocení nákladů a přínosů, když z identifikace nákladů a přínosů jednoznačně vyplývá, že řešení konfliktů prostřednictvím mediace je výrazně levnější než řešení konfliktů prostřednictvím soudů.

Závěr

Z výše uvedených důvodů bylo upuštěno od úvah o nulové variantě. S ohledem na shora uvedené skutečnosti bylo vypracováno variantní řešení problému.

Variantní řešení problému

1. Rozsah úpravy

1a) úprava mimosoudní i soudní mediace, úprava veškeré mediační činnosti či její části

VARIANTA I.:

Zákon by měl upravovat veškerou mediační činnost.

VARIANTA II.:

Zákon by měl upravovat jen činnost zapsaného mediátora.

VARIANTA III.:

Měla by být přijata pouze minimalistická transpoziční úprava.

Většina členů pracovní skupiny preferovala omezit rozsah právní úpravy jen na činnost zapsaného (tj. kvalifikovaného) mediátora. Zákon by však neměl znemožnit jiným osobám činnost spadající do oblasti mediačních technik. Stát by měl ručit za kvalitu zapsaného mediátora osobám, které chtějí využít jeho služeb, avšak neměl by právní úpravou znemožňovat jiné mimosoudní způsoby řešení konfliktů těm, kdož služby zapsaného mediátora využít nechtějí. Právní úprava by však měla strany konfliktu motivovat k tomu, aby využily služeb profesionálních, tedy zapsaných mediátorů. Přijetí varianty III. se jeví jako naprosto nevhodné, neboť by byla upravena pouze mediace v přeshraničních sporech a pozitivní efekty nové právní úpravy by tak byly omezeny pouze na nepatrné procento sporů. Vzhledem k cílům, jež návrh regulace sleduje, je zřejmé, že nejlépe budou naplněny použitím varianty II.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. II, tedy že zákon by měl upravovat jen činnost zapsaného mediátora.

1b) předmět mediace

VARIANTA I.:

Předmětem mediace by měly být věci rodinné.

VARIANTA II.:

Předmětem mediace by měly být věci občanskoprávní, rodinné, pracovní a obchodní.

VARIANTA III.:

Předmětem mediace by měly být všechny netrestní věci, tedy věci občanskoprávní, rodinné, pracovní, obchodní a správní.

Členové pracovní skupiny se přikláněli k co nejširšímu vymezení předmětu mediace. Dle převažujících názorů by mediace měla být aplikovatelná v oblasti věcí rodinných, ale též ve věcech občanskoprávních, rodinných, pracovních či obchodních, a nadto by nemělo být bráněno využití mediace ve správních věcech, v nichž lze věc řešit smírem či dohodou (jedná se však pouze o spory soukromoprávního charakteru, kde jsou strany v rovném postavení, nikoli o možnost správního orgánu, který rozhoduje o právech a povinnostech jiných subjektů nebo o nich již rozhodl, se s takovými subjekty mediovat, taková úprava by odporovala principům a zásadám výkonu moci veřejné).

V roce 2010 činil počet pravomocných soudních rozhodnutí ve sporech, jež by se mohly stát předmětem mediace 751 365 (viz níže tabulky 1 a 2). Kdyby se desetina z vedených sporů řešila prostřednictvím mediace, šlo by zhruba o 75 tisíc sporů. Podle varianty č. I by se předmětem mediace staly pouze spory rodinné, jejichž počet byl v roce 2010 cca 163 tisíc, tj. zhruba 22 % sporů. Přes tři čtvrtiny z celkového počtu sporů by tak byly z možnosti řešení mediací vyloučeny. Celkový efekt nového zákona by se tím výrazně snížil. Varianta III. prakticky rozšiřuje variantu II. o spory řešené v rámci správního práva. Předmět mediace by měl být vymezen tak, aby bylo možné mediaci využít u co nejširšího spektra netrestních sporů a tím dosáhnout co nejvyšších přínosů regulace. Proto je možné vnímat rozšíření předmětu mediace ve správních věcech nejen jako přijatelnou, ale i jako přínosnou.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. III, tedy že předmětem mediace by měly být všechny netrestní věci.

2. Definice pojmu mediátor

VARIANTA I.:

Mediátorem se rozumí fyzická osoba, které byla udělena akreditace vzdělávacím zařízením, které bylo autorizováno Ministerstvem spravedlnosti.

VARIANTA II.:

Mediátorem se rozumí fyzická osoba, která je Ministerstvem spravedlnosti zapsána do seznamu.

Většina členů pracovní skupiny se přiklání k definici mediátora přes zápis do seznamu mediátorů. Účelným se v tomto případě jeví princip konstitutivního zápisu do seznamu (pouze u hostujícího mediátora se vzhledem k evropským předpisům musí jednat o zápis deklaratorní) spolu s přísně nastavenými vstupními parametry, aby zapsaný mediátor poskytoval záruku kvalitního a profesionálního řešení všech konfliktů. Varianta I. je navíc realizovatelná pouze v případě, že bude zvolena varianta povinného vzdělávání nebo povinného vzdělávání v akreditovaných zařízeních. Z nabízených řešení je zápis v jednotném seznamu Ministerstva spravedlnosti řešením nejjednodušším, nejjasnějším, nejekonomičtějším a nejefektivnějším, které přitom zajišťuje i dostatečnou kontrolu ministerstva nad mediátory.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. II, tedy že mediátorem se rozumí fyzická osoba, která byla zapsána Ministerstvem spravedlnosti do seznamu.

3. Mediace dobrovolná či povinná

VARIANTA I.:

Mediace by měla být dobrovolná.

VARIANTA II.:

Mediace by měla být nařízená.

VARIANTA III.:

Mediace by měla být povinná.

Většina členů pracovní skupiny se vyjádřila zásadně pro princip dobrovolnosti mediace. Lze si totiž jen obtížně představit, že by stranám konfliktu bylo nařízeno, aby se pokusily uzavřít smír, tedy aby spolu komunikovaly a dohodly se na řešení svého konfliktu. Na druhou stranu se zejména v rodinných věcech jeví jako vhodné, aby soud měl možnost účastníkům řízení nařídit krátké setkání s mediátorem, při němž by mediátor vysvětlil možnosti a výhody mediace. Odborníci na mediace se shodují v tom, že v případě vyhrocených konfliktů může setkání s mediátorem uklidnit situaci a přispět ke smírnému řešení.

Závěr: Doporučuje se přijmout kombinaci varianty č. I a II, tedy že mediace by měla být zásadně dobrovolná, soud by však měl mít možnost účastníkům řízení nařídit krátké setkání s mediátorem.

4. Mediační proces

VARIANTA I.:

Zákon obsahuje podrobnou úpravu formálního procesu.

VARIANTA II.:

Zákon upravuje jen základní zásady řízení, zahájení a ukončení mediačního řízení.

V pracovní skupině panovala shoda na tom, že připravovaný zákon by měl obsahovat pouze základní zásady řízení, zahájení a ukončení mediačního řízení. Mediaci je totiž proces víceméně neformální, který se naprosto odlišuje od soudního nebo jakéhokoli jiného řízení a nelze jej proto příliš detailně upravit (s výjimkou zahájení mediace a jejího skončení, kdy vymezení těchto okamžiků je nezbytné zejména z hlediska účinků mediace). Pokud by zákon podrobně upravoval podmínky procesu, jak se navrhuje ve variantě I., hrozilo by, že řada mediací svázaná přílišnou formalizací nedospěje k dohodě nebo dohodu soud neschválí pro formální porušení zákona. Jinou možností je, že by se tato porušení zatajovala nebo tiše tolerovala. To by snižovalo celkovou účinnost zákona o mediaci, a také by tato praxe snižovala celkový respekt jak k právu, tak i mediaci samotné. Mimo jiné by mohlo docházet i k marně vynaloženým nákladům. Příliš podrobná úprava by v tomto případě mohla být překážkou efektivní mediace.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. II, tedy že zákon upravuje jen základní zásady řízení, zahájení a ukončení mediačního řízení.

5. Účinky mediace

VARIANTA I.:

Zahájení mediačního řízení má vliv na běh promlčecí doby.

VARIANTA II.:

Zahájení mediačního řízení nemá vliv na běh promlčecí doby.

Jednomyslně se členové pracovní skupiny vyjádřili v tom smyslu, že by zahájení mediačního řízení mělo mít vliv na běh promlčecí doby. Vzhledem k tomu, že mediace může probíhat pouze se souhlasem všech stran konfliktu, není stavení promlčecí doby jakožto důsledek zahájení mediace na překážku, neboť dává prostor stranám jejich konflikt vyřešit smírně. Jedná se o významný motivační prvek. Navíc ke stavení promlčecí doby a lhůt pro zánik práva u mediací s přeshraničním prvkem Českou republiku zavazuje výše zmíněná směrnice. Některé úspěšně zahájené a probíhající mediace by mohly skončit neúspěšně v důsledku běžících promlčecích dob, které by se v tomto případě projevovaly jako zátěž. Důvody pro doporučení varianty I. jsou tedy podobné, jako v případě bodu 4. Mediační proces.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. I, tedy že zahájení mediačního řízení má vliv na běh promlčecí doby a vzhledem ke směrnici i na běh prekluzivních lhůt.

6. Výběr mediátora

VARIANTA I.:

Strany si volí mediátora samy.

VARIANTA II.:

Mediátora určí soud, je-li zahájeno soudní řízení.

VARIANTA III.:

Mediátora může určit soud, neshodnou-li se strany na osobě mediátora.

Členové pracovní skupiny se přiklánějí k tomu, aby si strany konfliktu mohly zvolit mediátora samy. Výběr mediátora by měl být zásadně ponechán na vůli stran, neboť důvěra v mediátora je nezbytným předpokladem pro úspěch mediace. Nicméně pokud bude upravena možnost soudu nařídít setkání s mediátorem, je třeba pamatovat na situace, kdy účastníci nebudou schopni či ochotni se na mediátorovi shodnout. V takovém případě soud musí mít možnost mediátora sám vybrat.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. I v kombinaci s variantou č. III, tedy že neshodnou-li se strany na osobě mediátora, může jej určit soud, jde-li o nařízení prvního setkání s mediátorem soudem.

7. Náklady na nařízené setkání s mediátorem

VARIANTA I.:

Bude-li soudem nařízeno setkání s mediátorem, bude odměna mediátora hrazena z rozpočtu soudu.

VARIANTA II.:

Bude-li soudem nařízeno setkání s mediátorem, bude odměna mediátora hrazena účastníky řízení.

VARIANTA III.:

Bude-li soudem nařízeno setkání s mediátorem, bude mediace poskytnuta zdarma.

Pracovní skupina se shodla na tom, že pokud bude přijato doporučení, aby soud měl možnost nařídít účastníkům řízení setkání s mediátorem, je třeba rovněž vyřešit otázku financování tohoto setkání. Většina členů pracovní skupina pak zastávala názor, že ačkoli půjde o setkání s mediátorem nařízené soudem, a přenesení nákladů na stát by tedy bylo patrně opodstatněné, účastníci by nebyli nijak motivováni na zdárném výsledku mediace a setkání s mediátorem by tak bylo čistě formální a jeho pozitivní účinky by se nemusely v mnoha případech vůbec dostavit. V neprospěch varianty č. I hovoří i značné náklady, které by zatížily státní rozpočet, což je v současné ekonomické situaci státu těžko představitelné.

Varianta III. přenáší náklady setkání s mediátorem na mediátory. Základem této varianty je úvaha, že mediátoři budou mít zájem v tomto případě bezplatnou mediaci poskytovat, neboť po uplynutí soudem stanoveného rozsahu setkání s mediátorem budou moci s účastníky uzavřít již běžnou dohodu o provedení mediace za tržních podmínek. Negativem této varianty je však možný rozpor s čl. 9 Listiny základních práv a svobod (zákaz nucených prací a služeb) a rovněž jako u varianty I. nedostatečná motivace účastníků.

Jako nejvhodnější se tedy jeví varianta II., tedy aby náklady na nařízené setkání s mediátorem hradili účastníci řízení. Bude však muset být stanoven maximální rozsah

nařízeného setkání s mediátorem a bude muset být stanovena i výše odměny pro mediátora, přičemž tato odměna by měla být výrazně nižší, než je běžná tržní sazba mediátorů za provedení mediace. Účastníci řízení tak budou motivováni k tomu, aby k mediaci přistoupili zodpovědně a současně k tomu, aby svůj konflikt vyřešili co nejrychleji, dokud platí státem regulovanou odměnu mediátora. Po uplynutí soudem stanoveného rozsahu setkání s mediátorem bude zcela na rozhodnutí stran, zda si přejí v mediaci pokračovat. Regulací odměny mediátora dojde k částečnému zohlednění varianty III., což lze považovat za správné, vzhledem k tomu, že touto cestou bude mediátorům rozšiřován okruh potenciálních klientů. Úprava však musí pamatovat i na osoby osvobozené od soudních poplatků.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. II, tedy že náklady na nařízené setkání s mediátorem budou hradit účastníci s tím, že bude stanoven rozsah setkání a výše odměny mediátora.

8. Vykonatelnost mediační dohody

VARIANTA I.:

Mediační dohoda je vykonatelná ze zákona.

VARIANTA II.:

Podmínkou vykonatelnosti je schválení mediační dohody soudem ve formě smíru, případně následné uzavření dohody o splnění nároku vyplývajícího z mediační dohody ve formě notářského či exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti.

VARIANTA III.:

Mediační dohoda bude přímo vykonatelná, pokud ji sepíše mediátor, který bude současně advokátem.

Téměř jednoznačně se pracovní skupina shodla na tom, že mediační dohoda by neměla být přímo vykonatelná. Takové řešení se nevyskytuje ani v zahraničních právních úpravách. Přímá vykonatelnost mediační dohody se nejeví jako příliš vhodné řešení zejména proto, že mediátor nemusí mít právnické vzdělání, když poskytuje služby spíše psychologicko poradenské směřující k odstranění konfliktu. Zástupci České advokátní komory prosazovali, aby mediační dohoda sepsaná mediátorem, který je současně advokátem, byla přímo vykonatelná. S tímto řešením však nelze souhlasit do doby, než případně advokáti získají obecnou pravomoc sepisovat zápisy se svolením k vykonatelnosti, kdy náležitosti těchto zápisů budou obecně upraveny.

Podmínka schválení mediační dohody soudem podle varianty II. dává soudu možnost kontroly nad touto dohodou, zejména nad její shodou s platnými právními předpisy. Svým schválením zároveň dodává dohodě významnou autoritu. V těch případech, kdy nelze uzavřít ve věci smír, soud k dohodě jistě přihlédne a může ji i „přejmout“ do svého rozhodnutí, splňuje-li zákonem stanovené podmínky. Vedle soudního smíru přichází v úvahu rovněž následné uzavření dohody o splnění nároku vyplývajícího z mediační dohody ve formě notářského či exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Tato možnost vychází přímo z příslušných právních předpisů a není důvod, aby ji zákon o mediaci omezoval. Samostatnou novelou exekučního řádu, kterou připravuje Ministerstvo spravedlnosti, bude

nově stanoveno, stejně jako u notářů, že soudní exekutor odmítne provedení požadovaného úkonu, jestliže odporuje zákonu nebo jinému právnímu předpisu.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. II, tedy že podmínkou vykonatelnosti je schválení mediační dohody soudem ve formě smíru s tím, že vedle soudního smíru je rovněž možné následné uzavření dohody o splnění nároku vyplývajícího z mediační dohody ve formě notářského či exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti.

9. Odpovědnost mediátora za soulad mediační dohody s platným právem

VARIANTA I.:

Mediátor je odpovědný za soulad mediační dohody s platným právem.

VARIANTA II.:

Mediátor není odpovědný za soulad mediační dohody s platným právem.

VARIANTA III.:

Za soulad mediační dohody s platným právem je odpovědný pouze mediátor, který je současně advokátem.

Většina členů pracovní skupiny se shodla na tom, že mediátor by neměl být odpovědný za soulad mediační dohody s platným právem. Opačné řešení by bylo nestandardní i vzhledem k zahraničním právním úpravám. Zástupci České advokátní komory však preferovali, aby tuto odpovědnost nesl mediátor, který je současně advokátem.

Mediátor je pouze prostředníkem, který dvěma znesvářeným stranám usnadňuje vzájemnou komunikaci a vede je k vyřešení jejich konfliktu. Mediátor při výkonu mediace není poskytovatelem právních služeb, ačkoli je k jejich poskytování jinak oprávněn, naopak poskytuje spíše psychologické poradenství směřující k odstranění konfliktu. Mediátor není smluvní stranou mediační dohody, ani tuto dohodu nutně neseписuje. Panuje všeobecná shoda na tom, že není možné po mediátorech, kteří nemají právnícké vzdělání spravedlivě požadovat, aby nesli odpovědnost za soulad mediační dohody s platným právem. Teoreticky by bylo možné, aby tuto odpovědnost nesli mediátoři, kteří jsou současně advokáty, neboť u nich překážka chybějícího právníckého vzdělání odpadá. Stanovení rozdílných podmínek pro různé skupiny mediátorů však není vhodné, a to zejména z důvodu právní jistoty stran konfliktu. Pokud tedy není možné na všech mediátorech vyžadovat odpovědnost za soulad mediační dohody s platným právem, neměli by tuto odpovědnost nést ani mediátoři, kteří jsou současně advokáty.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. II, tedy, že mediátor není odpovědný za soulad mediační dohody s platným právem.

10. Mediátor – kritéria pro výkon činnosti

- způsobilost k právním úkonům
- bezúhonnost

- minimální dosažené vzdělání - VŠ (magisterské / bakalářské) / VOŠ / možnost nahradit vzdělání praxí, bez stanovení požadavku minimálního vzdělání
- povinné vzdělání v oblasti mediačních technik - kurz u vzdělávacího zařízení, Justiční akademie, VŠ vzdělání obor mediace / bez stanovení požadavku vzdělání
- složení zkoušky u MSp, u Justiční akademie, u vzdělávacího zařízení akreditovaného MSp, u subjektu certifikovaného Českým institutem pro akreditaci, o.p.s. / uznání praxe místo zkoušky
- speciální podmínky pro mediátora v rodinných věcech - specializované vzdělání, specializovaná zkouška, účast na mediacích, praxe

Kritéria pro výkon činnosti mediátora musí být nastavena tak, aby byla dostatečně zajištěna kvalifikace mediátora vzhledem k jeho odpovědnosti při výkonu mediace, ale zároveň tak, aby mediátor dokázal splnit nastavené požadavky co nejefektivnějším způsobem vzhledem k vlastním nákladům (na vlastní vzdělávání, tj. dosažení, zvyšování a udržování kvalifikace). Stát má zájem na tom, aby měl dostatečný počet zapsaných mediátorů, avšak vzhledem k tomu, že veřejnosti bude ručit za jejich kvalitu, nemůže k výkonu této činnosti připustit každého. Požadavky je třeba nastavit vyváženě. Většina členů pracovní skupiny se shodla, že je třeba, aby činnost zapsaného mediátora mohla vykonávat pouze osoba bezúhonná a plně způsobilá k právním úkonům, která dosáhla jistého stupně vzdělání. Názory na stupeň dosaženého vzdělání se lišily, nakonec však převážil názor, že by se mělo jednat o vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu. Vzhledem k zatím nedlouhé tradici mediátorů v České republice nakonec převážil i názor, že nebude uznávána žádná praxe, což se jeví jako spravedlivé i s ohledem na rovné nastavení „startovních“ podmínek.

Pokud jde o povinné vzdělání v oblasti mediačních technik, převažoval názor, že by mělo být požadováno. Předkladatel je však přesvědčen, že na počátku existence této profese v ČR by mělo být od této povinnosti upuštěno a schopnosti by se měly prokazovat pouze odbornou zkouškou, kterou za pomoci odborníků bude zajišťovat Ministerstvo spravedlnosti ČR. Nejeftivnějšího získání potřebného vzdělání bude dosahováno při dostatečné konkurenci vzdělávacích institucí, které samy na volném trhu vytvoří potřebnou nabídku vzdělávacích programů za konkurenceschopné ceny. Pokud by bylo nutné vzdělávací instituce akreditovat, vyvolávalo by to dodatečné náklady státu (MSp) na dohled nad vzdělávacími programy, vzdělávacími institucemi a na průběh vzdělávání. U lidí, kteří již nyní mají dostatečnou praxi, by to naopak vyvolalo další zbytečné náklady na absolvování takového vzdělání. Doporučuje se prozatím neregulovat síť vzdělávacích institucí (dostupnost vzdělávání mediátorů) akreditacemi s tím, že v budoucnu lze o zavedení takové úpravy po vzoru řady členských států uvažovat. Zkušenosti a odborné zázemí pro nastavení efektivní zkoušky mediátorů lze čerpat z dosavadní vzdělávací činnosti pro mediátory (z pořádání odborných kurzů, průzkumů, apod.). V případě rodinné mediace jednoznačně převažoval názor, že osoby, které by chtěly působit v této oblasti, by měly mít další předpoklady pro výkon této činnosti. Aby nedocházelo ke zbytečné formalizaci na bázi zákazů či příkazů, dospěla nakonec pracovní skupina k tomu, že nejvhodnějším řešením je požadovat, aby mediátoři, kteří si budou chtít jako zaměření v seznamu uvést oblast mediace v rodinných věcech, museli složit zkoušku zaměřenou právě na tuto oblast. Osoby, které se budou chtít mediovat, nebo soudy při nařizování setkání s mediátorem, pak budou vědět, že tito mediátoři splnili i další kvalifikační předpoklady. Jiná zaměření by prozatím neměla být uváděna a až po osvědčení se takové úpravy u rodinných věcí by mohlo být zváženo, jaká další zaměření a za jakých podmínek by mohla být v seznamu uváděna.

U otázky, zda by mediace měla být živností, je doporučováno přiklonit se k variantě, že nikoli, a že činnost mediátora by měla být upravena tímto zákonem.

Závěr: Doporučuje se přijmout následující kritéria, která by měla splňovat osoba, jež se chce stát mediátorem - způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, dosažené vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu, složení zkoušky před autorizovanou komisí MSp, další zkouška pro zaměření na rodinnou mediaci.

11. Mlčenlivost

VARIANTA I.:

Povinnost mlčenlivosti se vztahuje pouze na mediátora.

VARIANTA II.:

Povinnost mlčenlivosti se vztahuje i na strany mediace.

Většina členů pracovní skupiny se přiklání k tomu, aby se zákonem stanovená povinnost mlčenlivosti vedle mediátora vztahovala i na strany konfliktu. Argumentovali přitom tím, že důvěrnost informací sdělených v rámci mediace je jedním ze základních atributů mediačního procesu, a také významným motivačním prvkem k účasti na mediaci. Avšak dle názoru předkladatele by proces mediace měl být regulován jen v nezbytně nutné míře. Rozšiřovat povinnost mlčenlivosti i na strany konfliktu se předkladateli jeví jako nadbytečné a navíc ze strany státu v případě porušení takové mlčenlivosti obtížně postižitelné. Stranám konfliktu hlavně nesmí být znemožněno domáhat se po případné neúspěšné mediaci svého práva u soudu, na což v pracovní skupině poukazovali zejména soudci. Vzhledem k tomu, že mediace je v zásadě dobrovolný proces, je elementární úroveň důvěry mezi stranami předpokladem samotného zahájení mediace. Pokud však budou mít strany potřebu si povinnost mlčenlivosti upravit (typicky např. v obchodních sporech), nic nebrání tomu, aby si tuto povinnost sjednaly v dohodě o provedení mediace. V takovém případě je povinnost mlčenlivost zajištěna soukromoprávními instituty bez ingerence státní moci.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. I, tedy že povinnost mlčenlivosti se vztahuje pouze na mediátora.

12. Odpovědnost za škodu

VARIANTA I.:

Zvláštní úprava odpovědnosti v zákoně o mediaci.

VARIANTA II.:

Odpovědnost za škodu způsobenou mediací se řídí obecnou úpravou odpovědnosti za škodu.

Všichni členové pracovní skupiny se vyjádřili tak, že odpovědnost za škodu způsobenou mediací by se měla řídit obecnou úpravou odpovědnosti za škodu, která je dostatečně upravena obecnými předpisy. Jelikož není konkrétní představa, jaké zvláštní škody

může mediátor svou činností způsobit, nepovažuje se za účelné koncipovat zvláštní úpravu v tomto směru, jak předpokládá varianta I.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. II, tedy že odpovědnost za škodu způsobenou mediací se řídí obecnou úpravou odpovědnosti za škodu.

13. Pojištění

VARIANTA I.:

Povinné pojištění profesní odpovědnosti.

VARIANTA II.:

Dobrovolné pojištění profesní odpovědnosti.

Většina členů pracovní skupiny preferuje dobrovolné pojištění profesní odpovědnosti. Někteří se naopak domnívají, že pouze povinné pojištění profesní odpovědnosti zaručí klientům mediátora potřebnou ochranu v případě způsobení škody. Mediace je dobrovolný proces a jeho výsledkem je ujednání, se kterým souhlasí obě strany a svůj souhlas vyjádří svým podpisem. Z tohoto důvodu nelze v pojištění mediátorů spatřovat garanci proti ztrátě či finanční, majetkové nebo jiné újmě. Naopak proti němu hovoří zvýšené náklady mediátorů na výkon jejich činnosti.

Závěr: S ohledem na ekonomické důvody se doporučuje přijmout variantu č. II, tedy dobrovolné pojištění profesní odpovědnosti.

14. Evidence mediátorů

VARIANTA I.:

Mediátoři nebudou evidováni.

VARIANTA II.:

Mediátoři budou evidováni v jednotném seznamu.

VARIANTA III.:

Mediátoři budou evidováni v některém ze seznamů rozčleněných dle zaměření.

Členové pracovní skupiny se shodli na potřebě evidence mediátorů v seznamu, přičemž většina se přiklání k evidenci v jednotném seznamu, a to jak s ohledem na komfort uživatelů, tak soudů. Pokud bude MSp vykonávat dohled nad činností mediátorů, je jejich evidence nutná. Přijetím varianty I. by vznikla značně nepřehledná situace o mediátorech. Evidence ve více seznamech (varianta III.) by byla zase organizačně složitější a pracnější, navíc by docházelo k duplicitním záznamům v evidenci u mediátorů, kteří by měli více zaměření.

Nad rámec nabízených variant řešení se navrhuje uspořádat seznam tak, aby byl přehledný a informačně hodnotný pro strany konfliktu, které budou, jak je předpokládáno, do mediačního řízení vstupovat v zásadě dobrovolně a mediátora si samy volit. Seznam by tedy

měl být veřejně přístupný (např. prostřednictvím webových stránek MSp) a měl by obsahovat nejméně jméno, věk (rok narození) a místo působení mediátora, dosažené formální vzdělání, datum udělení osvědčení nebo zaměření v oblasti mediace.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. II, tedy že mediátoři budou evidováni v jednotném seznamu.

15. Působnost Ministerstva spravedlnosti

VARIANTA I.:

Ministerstvo spravedlnosti bez působnosti v oblasti mediace.

VARIANTA II.:

Ministerstvo spravedlnosti zajišťuje vedení seznamu, odbornou zkoušku a dohled nad mediátory; případně akreditaci a dohled nad vzdělávacími zařízeními či uznávání praxe namísto zkoušky.

VARIANTA III.:

Česká advokátní komora zajišťuje odbornou zkoušku pro advokáty a vykonává dohled nad mediátory, kteří jsou současně advokáty.

Dle názoru většiny členů pracovní skupiny by ministerstvo mělo zajišťovat odbornou zkoušku mediátora, vést seznam mediátorů, provádět zápisy a výmazy ze seznamu a dohlížet na mediátory. Dále by mělo ministerstvo dohlížet nad případnými školicími zařízeními a stanovit obsah zkoušek mediátorů, uznávat praxi namísto zkoušky, nebo např. ve výjimečných případech prominout VŠ vzdělání, pokud budou tyto varianty přijaty. Pokud bude mít ministerstvo pravomoc zapisovat mediátory do seznamu, mělo by mít též pravomoc v oblasti dohledu nad kvalifikací mediátorů. Dělení těchto pravomocí by regulaci komplikovalo. Většina členů pracovní skupiny byla také toho názoru, že dohled nad činností mediátorů by mělo vykonávat pouze ministerstvo. Zástupci České advokátní komory naopak preferovali zvláštní úpravu dohledu a kárné odpovědnosti pro mediátory, kteří jsou současně advokáty. Ačkoli výkon mediace není výkonem advokacie, jeví se předkladateli vhodné zejména z důvodu hospodárnosti přisvědčit České advokátní komoře v tom, že je vhodné a nijak rizikové přenechat dohled nad mediátory, kteří jsou zároveň advokáty České advokátní komoře.

Závěr: Doporučuje se přijmout variantu č. II v kombinaci s variantou č. III ve zjednodušeném znění, tedy že ministerstvo zajišťuje odbornou zkoušku, vedení seznamu a dohled nad mediátory a Česká advokátní komora zajišťuje dohled a odbornou zkoušku pro mediátory, kteří jsou současně advokáty.

16. Prováděcí předpisy

VARIANTA I.:

Vše upravit v zákoně.

VARIANTA II.:

Dílčí oblasti upravit vyhláškou – obsah zkoušek, příp. vzdělávání, výši odměny mediátora.

V tomto bodě členové pracovní skupiny preferují úpravu zákonem, s tím, že úpravu dílčích oblastí by bylo možno zajistit vyhláškou. Vydání prováděcího právního předpisu (vyhlášky MSp) by mělo vyplývat z potřeby detailní úpravy některých aspektů právní regulace mediace, např. obsahu vzdělávání mediátorů, zkoušek, výše odměny za nařízené setkání s mediátorem, atd.

Závěr: Doporučuje se přijmout souhrn variant č. I a II, že zásadní úprava by měla být provedena zákonem a technické a procesní náležitosti by mohly být upraveny podle potřeby vyhláškou.

III. Vyhodnocení nákladů a přínosů

Identifikace nákladů a přínosů

Proti soudnímu řízení má mediace zejména tyto přímé ekonomické přínosy:

- Je časově a finančně úsporná pro strany konfliktu, protože probíhá bez dlouhých čekacích lhůt, za výrazně nižších finančních nákladů a výrazně nižších psychických tlaků. U konfliktů, jejichž předmětem je majetkové vyrovnání anebo peněžní plnění, se zkrácením lhůt šetří náklady stran na úrocích, úrocích z úroků, penále apod.
- Přináší úspory v soudním systému, a to nejen tím, že konflikt řeší mediátor namísto soudce, ale také díky tomu, že strany dospějí k dohodě, není tedy strany vítězné ani poražené a po ukončení sporu by měly odpadnout nákladné opravné prostředky (odvolání, dovolání, apod.) i vymáhání následného plnění soudního rozhodnutí, resp. závazků a práv stran mediační dohody. V zásadě totéž platí i v situaci, kdy strany sice mediační dohodu neuzavřou, ale díky mediaci se vztahy mezi nimi zklidní a ony jsou tak, jak vyplývá ze zahraničních zkušeností, schopny lépe přijmout soudní rozhodnutí a vyrovnat se s ním.

Mediace má proti soudnímu řízení také mimoekonomické přínosy:

- Ponechává účastníkům kontrolu nad procesem řešení konfliktu a podobou konečného výsledku.
- Po ukončení konfliktu není strany vítězné ani poražené, v účastnících nezanechává tedy pocity ukřivdnosti, nespravedlnosti, rezignace, apod., výsledek konfliktu by tedy neměl být frustrující pro žádnou ze zúčastněných stran a výsledek by proto žádnou ze stran neměl motivovat k dalšímu narušování vzájemných vztahů, ale spíše naopak k případné další možné spolupráci.
- Plnění vyplývající z dosažené dohody je psychicky snazší a fakticky pravděpodobnější, než „podrobení se rozsudku“.
- Strany si navzájem, i vůči mediátorovi, po vyřešení konfliktu zachovávají vzájemnou úctu a respekt.

Exaktní vyčíslení hospodářských přínosů není možné provést, neboť nejsou k dispozici komparativní studie ani potřebné statistiky. Hlavním hospodářským přínosem bude snížení celkového nápadu nových věcí na soudy a rovněž zkrácení délky soudního řízení. Ovšem to, jakým způsobem se nová právní úprava projeví na chování účastníků řízení a na ochotě občanů řešit svoje konflikty mimosoudně, bude moci být vyhodnoceno až zpětně.

V tabulkách 1 a 2 je pro ilustraci uveden počet pravomocných rozhodnutí soudů v občanskoprávních věcech a v řízeních o nezletilých dětech za roky 2008, 2009 a 2010. Pokud by v důsledku přijetí navrhované právní úpravy došlo k celkovému poklesu soudní agendy o 10 %, což lze považovat za reálný předpoklad, znamenalo by to značný příspěvek k odbřemenění soudní agendy.

Tabulka 1 - Pravomocná rozhodnutí soudů v občanskoprávních věcech

	Pravomocná rozhodnutí soudů v občanskoprávních věcech - počet věcí	2008	2009	2010
1	Obchodní spory	77 543	127 911	133 485
2	Pracovní spory	4 960	5 259	4 979
3	Spory podle zákona o rodině	9 193	8 360	8 464
4	Náhrada škody podle občanského zákoníku	63 370	89 525	129 983
5	Občanský zákoník - nájem bytů a obytných místností	57 812	33 145	29 521
6	Občanský zákoník - ostatní nájmy	6 371	9 375	9 990
7	Občanský zákoník - vlastnické vztahy	10 337	15 341	9 864
8	Jiná práva upravená občanským zákoníkem	102 908	178 485	238 512
9	Ostatní spory občanskoprávní povahy upravené zvláštními předpisy	5 773	10 330	20 197
10	Restituční zákony	394	801	208
11	Žaloby pro zmatečnost a na povolení obnovy řízení	754	856	582
12	Vymáhání práv duševního vlastnictví (směrnice č. 2004/48/ES)	1 039	1 036	2 381
13	Správní soudnictví	10 592	10 777	8 568
	Celkem	304 254	480 424	588 169

Tabulka 2 - Pravomocná rozhodnutí soudů v řízeních o nezletilých dětech

	Pravomocná rozhodnutí soudů v řízení o nezletilých dětech - počet věcí	2008	2009	2010
1	Výchova a výchovná opatření	46 383	47 972	47 372
2	Pěstounská péče	1 673	1 796	1 806
3	Ústavní výchova	3 891	4 033	3 709
4	Ochranná výchova	9 713	10 100	9 201
5	Rodičovská zodpovědnost	1 129	1 179	1 458
6	Styk rodičů s dětmi, styk dětí s prarodiči a sourozenci	6 033	6 180	6 602
7	Osvojení	1 401	1 448	1 408
8	Výživné	71 494	73 228	73 050
9	Určení a popření otcovství	2 420	2 181	2 112
10	Schválení důležitých úkonů za nezletilého	6 244	5 686	5 227
11	Povolení k uzavření manželství	59	57	60
12	Jméno a příjmení dítěte	1 172	1 131	1 206

13	Způsobilost k právním úkonům	7 310	7 591	7 068
14	Prohlášení za mrtvého	69	175	226
15	Ustanovení opatrovníka účastníka	1 264	1 561	1 935
16	Ustanovení poručníka	745	756	747
17	Žaloby pro zmatečnost a na povolení obnovy řízení	0	14	9
	Celkem	161 000	165 088	163 196

Tabulka 3 - Průměrná délka trvání soudního řízení podle jednotlivých skupin

Skupina sporů	2008	2009	2010
Občanskoprávní věci	495 dnů	363 dnů	315 dnů
Věci v řízeních o nezletilých dětech	174 dnů	173 dnů	173 dnů

Tabulka 4 - Průměrná délka trvání mediačního řízení podle jednotlivých skupin

Skupina sporů	
Občanskoprávní věci	60 dnů
Věci v řízeních o nezletilých dětech	60 dnů

Významnou měrou se použití mediace promítne do zkrácení celkové doby trvání soudního řízení. Tabulka 3 uvádí průměrnou délku trvání soudního řízení ve dnech. Vyplývá z ní, že projednávání občanskoprávních věcí trvalo v roce 2008 průměrně cca 16 měsíců, v roce 2009 došlo ke zkrácení průměrné délky řízení na cca 12 měsíců a v roce 2010 došlo k dalšímu snížení na 10 měsíců, a také že řízení ve věcech nezletilých dětí trvá průměrně cca 6 měsíců. Vezmeme-li v úvahu skutečnost, že řešení konfliktu u mediátora (v průměru 3 schůzky po 2 hodinách - odhad převzat z údajů Asociace mediátorů ČR) je skončeno do dvou měsíců od zahájení mediace, jsou neekonomické přínosy velmi zřetelné.

Na základě výše uvedených skutečností lze konstatovat, že připravovaná právní úprava může mít níže uvedené dopady. Přitom je třeba předeslat, že k realizaci všech uvedených dopadů nedojde ihned v prvním roce po přijetí připravované právní úpravy, ale výše přínosů a nákladů bude závislá na rozsahu využívání institutu mediace místo soudního řízení, popřípadě v rámci soudního řízení.

1. Náklady a přínosy pro účastníky řízení

Mediační řízení bude zatíženo náklady, které zahrnují zejména odměnu mediátora. Bude proto zapotřebí upravit podmínky pro placení soudních poplatků tak, aby řešení prostřednictvím mediačního řízení bylo pro strany konfliktu výhodnější než pokračovat v soudním řízení. MSp již vypracovalo novelu zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, která jednak zvyšuje soudní poplatky, ale také účastníkům řízení garantuje vrácení 80 % zaplaceného soudního poplatku v případě uzavření smíru před rozhodnutím soudu ve věci samé. Přínosy mediačního řízení převýší náklady mediace, tzn. zejména finanční úsporu ve srovnání se soudním řízením a mimoekonomické přínosy mediačního řízení, a to přínosy jak u stran konfliktu, tak přínosy státu.

2. Náklady a přínosy pro mediátory

U mediátorů zákon vyvolá především náklady „vstupu do odvětví“, těmi jsou zejména náklady na získání, udržení a zvyšování potřebné kvalifikace a na vykonání předepsané zkoušky, náklady na zápis do seznamu mediátorů (předpokládá se správní poplatek ve výši 5 000,- Kč) a náklady na případné pojištění profesní odpovědnosti, které ovšem nebude povinné.

Přínosem pro mediátory je především zvýšení možnosti jejich uplatnění a posílení jejich postavení v soudním řízení.

3. Náklady a přínosy pro stát

Státu vzniknou náklady ve výši podle zvolených variant. Budou se odvíjet od nákladů zejména na vedení seznamu mediátorů, případné akreditace vzdělávacích zařízení mediátorů, examinátorů nebo zkoušek a dohled nad mediátory. Náklady na zřízení seznamu mediátorů jsou odhadovány na cca 1 000 000,- Kč a následné roční provozní náklady se odhadují na 200 000,- Kč. Pokud jde o odhad nákladů na zkoušky mediátorů a dohled nad mediátory, lze použít srovnání nákladů, které Ministerstvu spravedlnosti vznikají v souvislosti s organizací zkoušek a dohledu nad insolvenčními správci. Náklady na organizaci zkoušek budou závislé na počtu zájemců o jejich vykonání, přičemž se dá předpokládat, že hlavní nápor bude v prvních letech účinnosti nové právní úpravy. Odhaduje se, že náklady na organizaci zkoušek nepřesáhnou 900 000,- Kč. Dále je třeba počítat s personálním zajištěním výše uvedených činností, které si vyžádá přijetí dvou pracovních sil se mzdovými nároky cca 1 100 000,- Kč. Celkové náklady státu by tedy měly činit cca 3 200 000,- Kč. Nutno ovšem podotknout, že podstatná část nákladů bude pokryta poplatky za přípuštění ke zkoušce mediátora a správním poplatkem za zápis do seznamu mediátorů.

Přínosy pro stát budou spíše neekonomické, které se projeví zejména zkrácením projednávání věcí. V občanskoprávních věcech, kde by byla uplatněna mediace, by se projednávání mohlo v průměru zkrátit až na pětinu a v řízeních o nezletilých dětech až na třetinu současné doby projednávání. Takovéto zkrácení doby projednávání případu by se zřejmě neprojevovalo bezprostředně na snížení počtu soudců, mohlo by však s ohledem na meziroční nárůst projednávaných věcí zastavit požadavky na další navyšování počtu soudců a ostatních zaměstnanců soudů.

Případné finanční požadavky tohoto zákona budou hrazeny v rámci rozpočtu kapitoly 336 – Ministerstvo spravedlnosti na příslušný rok a personální zajištění činností bude zajištěno v rámci nenaplněných míst resortu Ministerstva spravedlnosti. Ministerstvo spravedlnosti uplatní zvýšené finanční nároky vždy v rámci přípravy návrhu zákona o státním rozpočtu.

Implementace a vynucování

Za implementaci a vynucování bude odpovědné ministerstvo.

Přezkum účinnosti

Následné hodnocení dopadů regulace bude provedeno v roce 2014.

b) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, a to jak s ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a Listinou základních práv a svobod, tak i s dalšími ústavními zákony.

c) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, její slučitelnosti s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie, popřípadě i s legislativními záměry a s návrhy předpisů Evropské unie

Návrh zákona je v souladu se závazky, které pro Českou republiku vyplývají z práva EU. Je předně plně slučitelný s primárním právem EU⁸ a s příslušnými směrnicemi EU⁹, pokud jde o svobodu usazování a volný pohyb služeb.

K návrhu zákona se vztahují následující předpisy:

- Smlouva o fungování EU (zejména její ustanovení o zákazu diskriminace a o volném pohybu služeb),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací,
- Doporučení Komise 2001/310/ES o zásadách pro mimosoudní orgány při řešení spotřebitelských sporů dohodou,
- Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Návrh zákona splňuje podmínky směrnice o službách pro povolovací režimy. Existence povolovacího režimu (tedy podmínky zápisu do seznamu) je odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu, a to konkrétně ochranou příjemců služeb, jimž je díky povinnému zápisu do seznamu alespoň částečně garantována kvalita služeb poskytovaných mediátorem. Doba platnosti povolení není omezena, neboť žadatel o zápis je zapisován do seznamu na dobu neurčitou. Směrnice o službách také v čl. 15 stanoví, že je-li uložena povinnost poskytovatele mít určitou právní formu, nesmí být tato podmínka diskriminační na základě státní příslušnosti či na základě umístění sídla společnosti, dále musí být tato podmínka nezbytná, tedy opodstatněná naléhavým důvodem obecného zájmu, a zároveň musí být přiměřená k zajištění dosažení sledovaného cíle, nesmí překračovat rámec toho, co je pro dosažení daného cíle nezbytné a nelze ji nahradit jinými, méně restriktivními opatřeními, jimiž by bylo dosaženo stejného výsledku. Požadavek na právní formu zapsaného mediátora je

---

⁸ čl. 43 a 49 Smlouvy ES

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu, CELEX 32006L0123 a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací, CELEX 02005L0036-20070101

nediskriminační (neboť se vztahuje na všechny subjekty bez rozdílu), přiměřený a odůvodněn naléhavými důvody obecného zájmu.

Mediace je dle zákona definována jako postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více zapsaných mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody. Z této definice jasně vyplývá, že tu musí existovat fyzická osoba, která mediaci jako neformální proces řídí a svou aktivní činností koriguje její průběh. Zákon zavádí institut zapsaného mediátora mimo jiné i proto, aby stát mohl adresátům této služby alespoň do jisté míry garantovat její kvalitu a úroveň. Proto na osobu, která se chce stát zapsaným mediátorem, klade jisté nároky, mezi jinými i dosažení určitého stupně vzdělání a složení zkoušky. Připustíme-li existenci právnické osoby jako zapsaného mediátora, musí být stanoveno, že tato právnická osoba může vést mediaci pouze svým statutárním orgánem, jeho členem či zaměstnancem, kteří splňují stejné předpoklady jako fyzická osoba, která je zapsaným mediátorem. Zcela zásadní je v procesu mediace právě osoba zapsaného mediátora, její znalosti, zkušenosti, její schopnost jednat s lidmi a také schopnost empatie, ale zároveň udržování objektivního pohledu na problém stran. Toto vše může právnická osoba poskytnout pouze zprostředkovaně, a to jedná-li jejím jménem fyzická osoba, která tyto schopnosti má. Pokud je v některých oblastech podnikání výhodou, že právnická osoba kumuluje znalosti, zkušenosti a schopnosti mnoha lidí, čímž lze dosáhnout lepších a efektivnějších výsledků, neplatí toto pro mediaci, neboť zkušenosti, znalosti a schopnosti jednoho mediátora jsou tu jen obtížně (pokud vůbec) přenositelné na jiného. Jeví se tedy minimálně neúčelným, aby byla připuštěna existence právnické osoby, zapsaného mediátora, která ke své činnosti zcela nezbytně potřebuje ty, kteří by se sami mohli bez obtíží stát zapsanými mediátory. Je nanejvýš žádoucí, aby subjekty práva měly k institutu mediace a zapsaným mediátorům důvěru. Je obecným zájmem, aby za činnost fyzické osoby vedoucí mediaci byla odpovědná právě tato osoba a nikoli právnická osoba, která je sice subjektem práva, ale již není subjektem samostatně myslícím a cítícím. Zapsaným mediátorům, jakož i subjektům, které chtějí provádět mediaci, aniž by byli zapsanými mediátory, nic nebrání, aby si založili sdružení dle občanského zákoníku a rozdělovali si v poměru stanoveném ve smlouvě náklady a výsledky své hospodářské činnosti. Za naléhavý důvod obecného zájmu pro požadavek na právní formu zapsaného mediátora ve smyslu komunitárního práva je možné pokládat ochranu příjemců služeb a zároveň nutnost důvěryhodnosti zapsaných mediátorů v očích adresátů služeb a garance kvality jejich činnosti, jako nezbytný předpoklad pro to, aby návrh zákona splnil očekávání ohledně odbřemenění soudů od určitých sporů a přispěl tak ke zlepšení výkonu moci soudní ve státě. Požadavek na právní formu zapsaného mediátora je rovněž přiměřený, neboť jiným méně restriktivním opatřením nelze dosáhnout výše popsání výsledku. Paralelu tu lze spatřovat v poskytování právních služeb, kdy Evropská unie ve svých předpisech připustila, že je tu důvod, proč advokátem může být pouze fyzická osoba, což však nebrání advokátům hledat zázemí v této podnikatelské činnosti v různých formách sdružování. Mediace stejně jako advokacie spočívá zejména na poskytování speciálního typu služeb, kdy velmi záleží na osobě konkrétního poskytovatele. Podle poznatku Ministerstva spravedlnosti je takováto úprava platná i v jiných členských státech např. v Rakousku.

Návrh zákona splňuje i podmínky směrnice o uznávání odborných kvalifikací, neboť zápis přeshraničních poskytovatelů služeb (hostujících zapsaných mediátorů) je automatickým zápisem ve smyslu čl. 6 této směrnice.

Postavení mediátorů ani výkon mediace v současné době přímo neupravuje žádný předpis EU. Jen některé vztahy mezi mediací a soudním řízením ve vztazích s mezinárodním prvkem upravuje nová směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne

21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, jejíž transpoziční lhůta uplyne 21. 5. 2011. Tato směrnice se dotýká pouze vztahů s mezinárodním prvkem a návrhem zákona o mediaci je implementována do právního řádu České republiky.

Pokud jde o Doporučení Komise 2001/310/ES o zásadách pro mimosoudní orgány při řešení spotřebitelských sporů dohodou, budou ze znalosti jeho obsahu mediátoři zkoušeni v rámci odborné zkoušky, která bude podmínkou pro zápis do seznamu mediátorů a která bude blíže upravena v prováděcím právním předpisu.

d) Zhodnocení dopadů navrhované právní úpravy ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava nemá žádný vliv na rovnost mužů a žen. Přístup k výkonu činnosti zapsaného mediátora je v zásadě volný a žádným způsobem nejsou zvýhodněny ženy ani muži, záleží pouze na objektivních kritériích, jako je dosažené vzdělání a úspěšně absolvovaná zkouška mediátora. Ani z hlediska využívání služeb zapsaných mediátorů nejsou mezi muži nebo ženami činěny žádné rozdíly.

e) Zhodnocení dopadů navrhované právní úpravy na podnikatelské prostředí

Vzhledem k tomu, že mediace je ryze dobrovolná, neměl by mít zákon na podnikatelské prostředí negativní finanční dopady, a naopak jim umožní jinou než soudní cestou (popřípadě rozhodčím řízením) řešit spory zejména ze závazkových právních vztahů. Pouze v případě prvního setkání s mediátorem, které může nařídít soud, hrozí povinnost vynaložit na toto setkání jisté náklady. Vzhledem k tomu, že odměna mediátora by měla být v těchto případech omezená (počítá se 500,- Kč na hodinu + DPH) a omezený je i rozsah setkání (3 hodiny), nebudou tyto dopady nijak zásadní, a navíc tato odměna mediátora bude součástí nákladů řízení, a podnikatel, který spor vyhraje, tedy bude moci získat vynaložené prostředky zpět. Přínosem pro podnikatelské prostředí je rovněž samotná nová podnikatelská činnost, kterou návrh zákona upravuje, a tedy nová podnikatelská příležitost.

II. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K části první

K § 1 a 2

V ustanovení § 1 a 2 je vymezen předmět úpravy zákona o mediaci a jsou zde vymezeny základní pojmy. Mediací se pro účely tohoto zákona rozumí postup při řešení konfliktu za účasti alespoň jednoho mediátora, který podporuje komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými tak, aby jim pomohl dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu. Mediátor neprosazuje určitá řešení, nerozhoduje spor mezi stranami; mediace předpokládá, že strany jsou schopny řešit vzniklý konflikt vlastními silami a jsou nejlépe schopny posoudit jednotlivá řešení, přičemž jim mediátor má „pouze“ usnadňovat komunikaci a tedy i cestu, jak se ke smírnému a oboustranně přijatelnému řešení dostat.

Mediátorem je fyzická osoba, která splnila zákonem stanovené předpoklady a byla zapsána do seznamu. Mediátor není úřední osobou, ani nevykonává veřejnou správu a nemá žádné rozhodovací pravomoci.

Mediací prováděnou podle předloženého návrhu zákona může být řešen kterýkoli soukromoprávní spor, avšak předmětem zákona není mediace prováděná v trestní oblasti, neboť na tuto mediaci se vztahuje zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů.

Cílem zákona rovněž není úprava veškeré mediační činnosti v civilních a jiných netrestních věcech. Zákon upravuje pouze mediaci prováděnou zapsanými mediátory (povinnost užívat toto označení při výkonu jejich činnosti je stanovena zákonem, jakož i zákaz pro jiné subjekty toto označení používat), tj. těmi osobami, které jsou po úspěšném složení zkoušky za splnění dalších zákonných podmínek (bezúhonnost, vysokoškolské vzdělání atd.), zapsány do seznamu mediátorů. Zákon však neznemožňuje jiným osobám vykonávat činnost spadající do oblasti mediačních technik.

K § 3

Samotným převodem práv, která jsou předmětem mediace, nedojde k ukončení mediace a účinky zahájení mediace, tedy stavení běhu promlčecí doby a prekluzivních lhůt (upravené v občanském a obchodním zákoníku), trvají. Cílem ustanovení odstavce 1 je ochrana práv toho účastníka mediace, který svoje práva k předmětu mediace nepřevodil, o tomto převodu se nedozvěděl a nemohl se tedy informovaně rozhodnout, jaké další kroky ve věci učiní.

Mediace končí, pokud je mediátorovi pozastaveno oprávnění k výkonu činnosti nebo je vyškrtnut ze seznamu, avšak účinky zahájení mediace trvají, dokud se o tom strany nedozví. Vzhledem k tomu, že každý musí střežit svá práva, jsou účinky zahájené mediace zachovány pouze po dobu tří měsíců, aby bylo zaručeno, že se vůbec někdy znovu obnoví běh promlčecí doby a prekluzivních lhůt. Mediátor má pod hrozbou sankce povinnost o těchto skutečnostech strany konfliktu informovat.

Mediační řízení je v zásadě řízením dobrovolným, ale před zahájením vlastní mediace musí být strany náležitě poučeny o základních principech mediace, o jejím účelu a možnostech, o postavení stran a mediátora při mediaci a zároveň i o finančních nákladech s mediací spojených. Výslovně je mediátor povinen strany poučit o tom, že zahájení mediace netvoří překážku k možnosti zahájení soudního řízení o téže věci, a dále, že za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany konfliktu a nikoli mediátor.

K § 4

Mediační řízení je v zákoně upraveno pouze rámcově v minimální nezbytné míře (zahájení a ukončení mediačního řízení, základní zásady mediačního řízení, náležitosti smlouvy o provedení mediace), detailnější úprava by neodpovídala neformálnímu charakteru mediace.

Vlastní mediační řízení je zahájeno uzavřením písemné smlouvy o provedení mediace mezi stranami konfliktu a jedním nebo více mediátory. Součástí této smlouvy je, kromě identifikace stran konfliktu, osoby, která bude mediaci provádět, a vymezení předmětu konfliktu, rovněž i určení výše odměny a případně sjednaná záloha či náhrady hotových výdajů mediátora za provedenou mediací nebo způsob určení výše těchto nákladů a stanovení doby, na kterou je dohoda o provedení mediace uzavřena, nebo výslovné prohlášení, že mediace má probíhat po dobu neurčitou. Odměna mediátora je smluvní, přičemž zejména neziskové organizace projevují zájem poskytovat mediace svými zaměstnanci podle tohoto

zákonu bezplatně nebo za symbolickou odměnu. Z důvodu odstranění možných pochybností se proto v zákoně tato možnost výslovně zmiňuje. Pokud si ve smlouvě o provedení mediace nesjedná mediátor i právo na náhradu hotových výdajů, nemá na jejich náhradu nárok, neboť se předpokládá, že jsou již promítnuty ve sjednané odměně. Strany si však s mediátorem nebo jen mezi sebou mohou sjednat i další závazky, např. si mohou mezi sebou pod sankcí smluvní pokuty sjednat mlčenlivost o skutečnostech, které vyjdou najevo v průběhu mediace.

K § 5

V ustanovení § 5 odst. 1 se stanoví, kdy je mediátor povinen odmítnout uzavřít smlouvu o provedení mediace. Jde o situaci, kdy by mediace nemohla být vykonávána nezávisle nebo nestranně. Posouzení o případné podjatosti závisí výhradně na mediátorovi, a má-li o své podjatosti pochybnosti, měl by uzavření smlouvy odmítnout. V odstavci 2 je stanoveno, kdy mediátor může smlouvu o provedení mediace odmítnout uzavřít. Jedná se o důvod na straně účastníků mediace a cílem tohoto ustanovení je tak ochrana mediátora. Návrh však vychází z toho, že mediátor by neměl zájemce o mediaci z jiného důvodu odmítat. To však mediátorovi nebrání stranám sdělit, že se například zaměřuje na jiné typy sporů, a doporučit stranám jiného mediátora. Pokud však strany trvají na mediaci u něj, neměl by je z jiného důvodu, než je narušení vzájemné důvěry, odmítnout.

K § 6

Mediátor je povinen ukončit již zahájenou mediaci v případě, že lze pochybovat o jeho nepodjatosti, nebo pokud se s ním strany nesešly déle než jeden rok. Toto ustanovení má bránit nekonečně dlouhému přerušení běhu promlčecí doby a prekluzivních lhůt. Ukončit zahájenou mediaci může mediátor, pokud je narušena nezbytná důvěra mezi ním a některou stranou konfliktu, nebo pokud některá ze stran konfliktu nesložila sjednanou zálohu.

Vzhledem k tomu, že okamžik ukončení mediaci má vliv na obnovení běhu promlčecích dob a lhůt pro zánik práva, pokusil se předkladatel poměrně kazuisticky vymezit přesné okamžiky ukončení mediace, a zároveň je učinit pokud možno ověřitelnými. Cílem mediace je dosažení smírného řešení konfliktu cestou písemné dohody – mediační dohoda. Mediace je řízením v zásadě dobrovolným, může být proto kdykoli ukončena z vůle stran, a to buď písemným prohlášením jedné ze stran konfliktu, nebo písemným prohlášením všech stran konfliktu. Ve stanovených případech (nejde o libovůli) je ukončena i ze strany mediátora. Mediace rovněž automaticky skončí pozastavením oprávnění mediátora vykonávat činnost nebo jeho vyškrtnutím ze seznamu, účinky mediace jsou však zachovány podle § 3 odst. 2. Mediace rovněž končí uplynutím doby, pokud byla sjednána na dobu určitou, a také smrtí, prohlášením za mrtvého či zánikem jedné ze stran konfliktu nebo mediátora.

K § 7

Mediátor nerozhoduje spor mezi stranami. Jeho činnost spočívá především v usnadnění a usměrnění komunikace mezi stranami tak, aby došlo ke smírnému řešení konfliktu a k uzavření dohody o řešení konfliktu (mediační dohody). Většinou je tedy úspěšným výsledkem mediačního řízení konkrétní dohoda, která řeší spornou otázku a která je pro zúčastněné strany oboustranně přijatelná a reálně uskutečnitelná. V praxi se bude nejčastěji jednat de facto o dohodu o narovnání. Tato dohoda musí být písemná, podepsaná stranami konfliktu a zapsaná mediátor stvrdí svým podpisem, že byla uzavřena v rámci mediace. Mediátor není stranou mediační dohody a nemohou mu z ní vyplývat žádná práva ani

povinnosti. Jeho podpis je nezbytný pouze proto, aby bylo ověřitelné, že dohoda byla uzavřena v rámci mediace a jejím uzavřením tedy končí účinky zahájení mediace. Ačkoliv to zákon výslovně neuvádí, mediační dohoda není bez dalšího vykonatelná, není novým druhem exekučního titulu. Lze však docílit vykonatelnosti dohody uzavřené mezi stranami v průběhu mediace jejím promítnutím do notářského nebo exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti (následné uzavření dohody o splnění nároku vyplývajícího z mediační dohody ve formě notářského či exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti) nebo do smíru schváleného soudem. V rámci nesporných řízení lze takovou dohodu například schválit rozsudkem.

K § 8 a 9

V ustanovení § 8 a 9 se stanoví základní povinnosti mediátora při výkonu mediace. Úkolem mediátora je řídit proces jednání mezi stranami konfliktu, vytvářet podmínky pro jejich vzájemnou komunikaci a pro nalezení řešení, které zohledňuje zájmy obou stran. Pokud se předmět konfliktu bezprostředně týká práv nezletilého dítěte, snaží se nalézt řešení, které zohledňuje i zájem dítěte. Mediátor podporuje schopnosti účastníků urovnat konflikt vlastními silami, jeho úkolem není daný problém posuzovat či hodnotit, ani rozhodovat o konkrétní podobě jeho řešení. Postavení mediátora musí být proto ve vztahu k oběma stranám konfliktu vyvážené, mediátor musí mediaci vykonávat osobně, nezávisle, nestranně a s náležitou odbornou péčí. Mediátor je také povinen se soustavně vzdělávat a prohlubovat své odborné znalosti. Pro účely stanovení okamžiku, kdy byl opět obnoven běh promlčecí doby a prekluzivních lhůt je zcela zásadní určit okamžik, jímž je mediace ukončena, a proto má mediátor povinnost stvrdit mediační dohodu svým podpisem (což ho však k ničemu nezavazuje). Také musí na požádání vydat stranám potvrzení, o tom, kdy jim bylo doručeno jedno z prohlášení, jimiž se mediace rovněž ukončuje. Z toho plyne, že mediátor je povinen uchovávat doklady o doručení, jinak nebude schopen tuto povinnost splnit.

Mediátor nebude moci ohledně konfliktu, ve kterém vede nebo vedl mediaci, poskytovat žádné ze stran právní služby, ačkoli je k jejich poskytování jinak oprávněn. Mediátor, ačkoli je advokátem, nemá stranám poskytovat právní poradenství. To mu v pozici mediátora nepřísluší, ačkoli je pochopitelné, že svého vzdělání využije a stranám naznačí možnosti jejich postupu ve věci. Mediátor advokát se bude muset vždy před zahájením mediace rozhodnout, zda chce ve věci působit jako mediátor a vystupovat v této roli, či chce být advokátem jedné ze stran. Pokud by mediátor současně poskytoval právní služby stranám, které mediuje, byl by jednak důvod pochybovat o jeho nepodjatosti, a také by zde existovalo poměrně značné riziko zneužití informací, které by v průběhu mediace získal. Pouhé vyjádření právního názoru v konkrétní záležitosti se však za právní službu nepovažuje.

Jednou z nezbytných podmínek pro úspěch mediace je její důvěrnost, a to zavedením povinnosti mlčenlivosti mediátora, která je prolomena pouze v zákonem stanovených případech, např. dojde-li k soudnímu sporu mezi mediátorem a stranou konfliktu o odpovědnost za škodu, o zaplacení odměny mediátorovi či vrácení složené zálohy atd. Povinnost mlčenlivosti se vztahuje rovněž na zaměstnance mediátora, jakož i na jiné osoby, které se s mediátorem podílejí na zajištění průběhu mediace (např. administrativní aparát – sekretářka, zapisovatelka, figurant apod.); porušení této povinnosti může vést k vyškrtnutí ze seznamu mediátorů a naplňuje rovněž skutkovou podstatu přestupku. Povinnost mlčenlivosti se vztahuje pouze na mediátora (a jeho zaměstnance), nikoliv již na strany konfliktu, které si mohou vzájemnou mlčenlivost či případné sankce za její porušení upravit v dohodě o provedení mediace.

Zákon ustanovením upravujícím mlčenlivost rovněž transponuje směrnici Evropského parlamentu a rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech.

K § 10

Mediátor má právo na sjednanou odměnu za provedenou mediaci a na náhradu sjednaných hotových výdajů, které účelně vynaložil v rámci mediace. Odměna mediátora za provádění mediace je zásadně smluvní s výjimkou odměny za první setkání s mediátorem nařízené soudem, jejíž výše bude stanovena vyhláškou. Výše odměny nebo způsob jejího určení je obligatorní náležitostí dohody o provedení mediace; pokud není v této dohodě stanoveno jinak, hradí strany konfliktu odměnu mediátora a náhradu jeho hotových výdajů rovným dílem. Pokud si v dohodě o provedení mediace nesjedná mediátor i právo na náhradu hotových výdajů, nemá na jejich náhradu nárok, neboť se předpokládá, že jsou již promítnuty ve sjednané odměně.

Vzhledem ke specifčnosti služby, kterou budou poskytovat zapsaní mediátoři a k veřejnému zájmu na jejich zdravé vzájemné konkurenci, předkladatel nepřistoupil k tarifní úpravě odměny. Při nastavení základní sazby by bylo možno vycházet patrně jenom z doby trvání poskytnutých služeb, avšak zohlednění náročnosti jednotlivých případů by bylo velmi komplikované a v praxi i těžko kontrolovatelné z hlediska dodržování.

K § 11

Pouze fyzická osoba, která je zapsána v seznamu mediátorů, má oprávnění a zároveň povinnost při výkonu činnosti používat označení „zapsaný mediátor“ nebo „zapsaná mediátorka“, které jej odlišuje od „mediátorů“, na které se tento zákon nevztahuje. Jiné osoby toto oprávnění nemají a neoprávněné užití tohoto označení je sankcionováno. Používat prosté označení „mediátor“ však zákonem zakázáno není.

K § 12

Ačkoliv je mediace v zásadě neformální proces, je potřeba, zejména pro účely stanovení začátku a konce mediace, z důvodu následků na běh promlčecí doby a prekluzivní lhůty, určit pravidla pro doručování. Navrhovaná úprava je jednoduchá a neformální, neboť se nepředpokládá, že strany konfliktu budou mít snahu se doručování vyhýbat, a bylo záměrem předkladatele vyhnout se příliš komplikované úpravě doručování. Podstatné je, aby se písemnost dostala do „sféry vlivu“ dané osoby, kdy tato osoba na počátku mediace nebo v jejím průběhu sama určila kam jí má být doručováno, a pokud se s písemností neseznámila z příčin, které sama zavinila, je i přesto písemnost platně doručena. Pokud mají strany konfliktu i mediátor datovou schránku, mohou si podle § 18a zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, dodávat dokumenty i prostřednictvím datové schránky.

K § 13

Dohled nad činností mediátora vykonává ministerstvo, a to podle zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole. Pro dohled nad mediátory, kteří jsou zároveň advokáty, je však příslušná Česká advokátní komora.

K § 14

Oprávnění vykonávat činnost mediátora je vázáno na zápis do veřejného seznamu mediátorů, který vede ministerstvo. Jedinou výjimkou, kdy zákon neváže oprávnění vykonávat činnost mediátora na zápis do seznamu, ale pouze na předložení požadovaných dokladů a uvedení požadovaných náležitostí, je případ, kdy chce na území České republiky dočasně nebo příležitostně působit jako hostující mediátor, mediátor z jiného členského státu (§ 19). K této úpravě vážou ČR předpisy EU.

K § 15

Návrh počítá se seznamem mediátorů, který obsahuje zákonem stanovené údaje; údaje do seznamu zapisuje ministerstvo, které seznam také vede. Vedle údajů povinných bude seznam obsahovat rovněž údaje dobrovolné, které budou sloužit zejména pro snadnější orientaci osob v seznamu a k usnadnění výběru mediátora. Zaměření na rodinnou mediaci se do seznamu zapíše, pokud mediátor úspěšně složí doplňkovou zkoušku z rodinné mediace. Toto zaměření je informativní a nemá žádný vliv na práva a povinnosti mediátorů, jinými slovy i mediátor bez zaměření na rodinnou mediaci bude moci provádět mediaci i v rodinných věcech. Účelem zveřejnění zaměření na rodinnou mediaci v seznamu je poskytnout soudu a stranám konfliktu co nejvíce informací potřebných pro výběr vhodného mediátora. Tímto dochází k zohlednění specifického postavení mediací v rodinných věcech, která klade na osobu mediátora vyšší nároky. Pokud jde o vyškrcnutí mediátora ze seznamu, půjde pouze o zápis data, k němuž byl mediátor vyškrcnut, avšak údaje o něm zůstanou i nadále v seznamu z důvodu informovanosti jak běžných uživatelů seznamu, tak soudů.

Údaje ze seznamu jsou veřejné s výjimkou údajů o datu narození a adrese místa trvalého pobytu. U neveřejných údajů je ministerstvo povinno postupovat v souladu s § 13 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

K § 16 až 18

Zápis do seznamu učiní ministerstvo na základě žádosti, jejíž náležitosti jsou vymezeny v § 17 případně § 19, jsou-li splněny podmínky pro zápis stanovené v § 16. Správní poplatek za žádost o zápis do seznamu mediátorů se navrhuje upravit v zákoně č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve výši 5 000,- Kč.

Mechanismus případných změn v seznamu je nastaven tak, aby byl seznam maximálně aktuální a zveřejněné informace pravdivé.

K § 19

Toto ustanovení upravuje podmínky, které musí osoba, která je státním příslušníkem jiného členského státu, splnit, aby mohla na území ČR vykonávat činnost mediátora dočasně nebo příležitostně, pokud má oprávnění vykonávat činnost srovnatelnou s činností mediátora v jiném členském státě. Oprávnění vykonávat tuto činnost v České republice jako hostující mediátor není vázáno na zápis do seznamu mediátorů, ale na předložení požadovaných dokumentů a uvedení nezbytných náležitostí. Již od tohoto okamžiku se na něj vztahují ustanovení tohoto zákona. Vedle příslušníků jiného členského státu musí být umožněno vykonávat činnost hostujícího mediátora i dalším fyzickým osobám uvedeným v § 1 odst. 2

zákonu č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů. Odkaz na tento právní předpis použil předkladatel proto, aby nemusel tuto definici do návrhu zákona opisovat.

K § 20

Formuláře pro zápis do seznamu mediátorů zveřejní ministerstvo na svých internetových stránkách. V případě, že žádosti o zápis do seznamu mediátorů ministerstvo vyhoví, nevydává o tom rozhodnutí, ale žadatele zapíše do požadovaného seznamu a vydá mu o tom potvrzení. Pokud však žadatele nezapíše, musí o tom vydat rozhodnutí. Za splnění zákonem stanovených podmínek je na zápis do seznamu mediátorů právní nárok.

K § 21

Pozastavit oprávnění poskytovat služby mediátora bude možné na žádost mediátora. Cílem je umožnit mediátorovi, aby neměl po určitou dobu povinnost vykonávat činnost mediátora, např. z důvodu nemoci. Pokud do pěti let mediátor nepožádá o obnovení oprávnění, oprávnění k výkonu činnosti mediátora mu zanikne; tato lhůta byla zvolena jako optimální např. vzhledem k případné rodičovské dovolené mediátorů.

Mediátorovi, který je advokátem, bude navíc pozastaveno oprávnění vykonávat funkci mediátora na základě uloženého kárného opatření Českou advokátní komorou. Toto ustanovení je projevem zvláštní úpravy organizace mediace v advokacii.

K § 22

V tomto ustanovení se taxativně vymezují skutečnosti, s nimiž je spojen důsledek vyškrtnutí ze seznamu mediátorů. Z těchto skutečností pouze dvě závisí na vůli mediátora, a to pokud sám mediátor požádá o vyškrtnutí ze seznamu nebo pokud požádal o pozastavení oprávnění poskytovat služby mediátora a do pěti let od tohoto pozastavení nepodal žádost o obnovení oprávnění. Pro vydávání rozhodnutí a podávání opravných prostředků platí správní řád.

K § 23

Jednou z podmínek pro zápis do seznamu mediátorů je úspěšné složení zkoušky mediátora, jejíž konání či opakování za stanovených podmínek zajišťuje ministerstvo (Česká advokátní komora však bude zajišťovat zkoušky pro žadatele, kteří jsou advokáty). Současně se stanoví podmínky vykonání zkoušky z rodinné mediace, která je podmínkou pro zapsání zaměření na rodinnou mediaci do seznamu. Ke stanovení obsahu a náležitosti zkoušky mediátora a zkoušky z rodinné mediace, včetně způsobu jmenování zkušebních komisařů a způsobu provádění zkoušek vydá ministerstvo vyhlášku.

K § 24

Toto ustanovení vymezuje působnost ministerstva na úseku mediace. Ministerstvo se také zmocňuje k vydání vyhlášky, kterou stanoví náležitosti zkoušky mediátora a zkoušky

z rodinné mediace, včetně náležitostí žádosti o vykonání zkoušky, způsobu jmenování zkušebních komisařů a způsobu provádění zkoušek.

K § 25 až 27

V těchto ustanoveních jsou v souladu se zásadami správního trestání vymezeny přestupky a správní delikty právnických osob na úseku mediace a sankce za ně. Mediátor je dle definice v obchodním zákoníku vždy podnikatelem a uvedených deliktů se může dopustit vždy pouze při výkonu mediace, a proto se v jeho případě jedná o jiné správní delikty, a nikoli o přestupky. Mediátoři, kteří jsou současně advokáty, nebudou odpovědní za správní delikty podle zákona o mediaci. Důvodem je, že tyto mediátoři budou podléhat kárné pravomoci České advokátní komory. Příslušné oprávnění České advokátní komory je připojenou novelou doplněno do zákona o advokacii.

K § 28

Tímto ustanovením se pouze sděluje, že zákon transponuje směrnici Evropského parlamentu a rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. Jde o standardní ustanovení, které obsahují všechny transpoziční předpisy.

K části druhé

K § 29

K bodům 1 a 5

Proto, aby byl institut mediace v praxi skutečně využíván, je nezbytné, aby se o něm i o možnostech jeho využití účastníci řízení dozvěděli. Z toho důvodu by je měl soud o takové možnosti vhodně informovat, k čemuž směřují navrhované legislativní změny. Předkladatel rovněž považuje za žádoucí, aby soud účastníky řízení informoval také o možnosti využití sociálního poradenství podle zákona o sociálních službách, neboť mediace není jediným možným nástrojem mimosoudního řešení jejich konfliktů.

K bodům 2, 3, 6, 11 a 12

Dosavadní úprava umožňující soudu ve věcech péče o nezletilé uložit účastníkům účast na mimosoudním smířím nebo mediačním jednání nebo rodinné terapii se nahrazuje úpravou, která soudu umožní účastníkům řízení nařídít první setkání s mediátorem v rozsahu tří hodin a řízení přerušit nejvýše na dobu tří měsíců. Mediaci samotnou nelze nařídít, neboť ta je vždy dobrovolná, takže zda se na ní účastníci s mediátorem dohodnou na uzavření smlouvy o provedení mediace či nikoli je již na jejich vůli. Na prvním setkání s mediátorem by mediátor měl účastníky obeznámit s možnostmi mediace a kladně na ně působit z hlediska podrobení se mediaci. Účastníci i soudy mohou v tomto případě vybírat pouze z mediátorů, kteří mají vysokoškolské právnické vzdělání, které je vyžadováno pro výkon advokacie. Důvodem je zájem na tom, aby případná mediační dohoda byla v souladu s platným právním řádem. Výjimkou jsou pouze rodinné věci, v nichž si lze zvolit jakéhokoli mediátora, neboť

v těchto případech více než na právnickém vzdělání záleží na psychologicko-mediačních schopnostech a empatii jednotlivých mediátorů.

Stávající úprava je nevyhovující zejména z hlediska nejasnosti pojmů mimosoudní smírčí či mediační jednání a rodinná terapie. Cílem navrhované úpravy je poskytnout soudům účinný nástroj, který jim umožní efektivně využít nového institutu zapsané mediace ke zkrácení soudního řízení a k vyřešení konfliktu ke spokojenosti obou stran. Pokud soudce dospěje k závěru, že mediace je v dané věci účelná a vhodná, bude mít možnost poslat účastníky řízení za zapsaným mediátorem, kterého si účastníci budou sami vybrat. Pokud se účastníci na osobě mediátora neshodnou, vybere mediátora soud.

Rozsah tří hodin byl zvolen po konzultacích s odborníky na mediace, kteří se shodují v tom, že tři hodiny jsou minimální doba, ve které je možné provést mediaci a uzavřít mediační dohodu. Po uplynutí tří hodin, po které mediátorovi náleží odměna, jejíž výše bude stanovena vyhláškou, bude na rozhodnutí stran, zda budou v mediaci pokračovat za smluvních podmínek, nebo zda si přejí mediaci ukončit a pokračovat v soudním řízení. Po uplynutí tří měsíců bude soud v řízení pokračovat, pokud nebylo řízení přerušeno se souhlasem všech účastníků. Soud může nařídít setkání s mediátorem jak bez souhlasu stran, tak s jejich souhlasem, kdy v druhém případě půjde fakticky o klid řízení. Cílem této úpravy, je aby v obou případech mediátor poskytoval stranám své služby za sníženou odměnu.

K bodu 4

Tato legislativní změna upravuje pokračování v řízení a nově dává soudu možnost pokračovat v řízení vždy i bez návrhu, pokud to odůvodňují zájmy nezletilého dítěte, avšak pouze po dobu jednoho roku od přerušení, neboť po této době bude řízení soudem zastaveno.

K bodům 7 až 9

Odměna mediátora za nařízené setkání s mediátorem bude součástí nákladů řízení, přičemž soudu se přiznává možnost nepřiznat náklady řízení účastníkovi, který se odmítl rozhodnutí soudu o setkání s mediátorem podrobit. Účastníci řízení, včetně těch, kteří si budou „jistí“ svým úspěchem ve věci, tak budou touto sankcí motivováni k účasti na mediaci.

Za účastníky, kteří budou osvobozeni od soudních poplatků, bude odměnu mediátora hradit stát.

K bodu 10

V souvislosti s novou pravomocí soudu nařídít první setkání s mediátorem se stanovuje, že proti usnesení, kterým bylo první setkání nařízeno není přípustné odvolání. Možnost odvolání by byla proti smyslu tohoto institutu, neboť je v kompetenci soudu posoudit, zda jsou v daném případě dány podmínky pro nařízení setkání s mediátorem. Případné odvolání by jednak řízení prodlužovalo a jednak by se tím značně snížila šance na úspěšné provedení mediace.

K § 30

Je nezbytné nastavit přechodnými ustanoveními úpravu změn v občanském soudním řádu tak, aby pokud již soud využil možnosti uložit účastníkům účast na mimosoudním smírčím nebo mediačním jednání nebo rodinné terapii, případně přerušil řízení dle dosavadní úpravy,

aby nadále postupoval dle dosavadních předpisů. Na druhé straně je vhodné, aby soud mohl co nejdříve začít využívat možnost nařídit první setkání s mediátorem, a proto by se tato možnost neměla vztahovat až na řízení zahájená po nabytí účinnosti tohoto zákona.

K části třetí

K § 31

K bodům 1 a 2

Snaze o urovnání konfliktu prostřednictvím mediace by neměla bránit obava z toho, že během mediačního řízení uplyne promlčecí doba nebo prekluzivní lhůta. Uzavření dohody o provedení mediace a zahájení mediace u mediátora má proto za následek stavení běhu promlčecí doby a prekluzivní lhůty, což se navrhuje promítnout do příslušných ustanovení občanského zákoníku.

Změnou § 112 se stanoví, že promlčecí doba nepoběží po celou dobu mediace, tedy od uzavření smlouvy o provedení mediace až do okamžiku ukončení mediace, bez ohledu na to zda mediace byla ukončena uzavřením mediační dohody nebo jiným způsobem. Promlčecí doba nepoběží též, pokud bude probíhat mediace ohledně práva, které již bylo pravomocně přiznáno. Nový odstavec v § 583 potom výslovně uvádí, že po dobu mediace neběží prekluzivní lhůta.

Obdobně je tomu i v případě mediací, které jsou vedeny v jiném členském státě, avšak pouze za předpokladu, že v konkrétním případě je staven běh promlčecích dob a prekluzivních lhůt i dle předpisů daného členského státu. Těmito ustanoveními je zároveň transponována směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, která v článku 8 odst. 1 stanoví cit.: „Členské státy zajistí, aby stranám, jež si ve snaze o urovnání sporu zvolí mediaci, nebránilo v pozdějším zahájení soudních či rozhodčích řízení ve stejné věci uplynutím promlčecí nebo prekluzivní doby během mediačního řízení.“.

K části čtvrté

K § 32

K bodům 1 a 5

S ohledem na skutečnost, že mediace může probíhat ohledně práv z obchodně-závazkových vztahů, navrhuje se i v obchodním zákoníku výslovně stanovit pravidlo, že promlčecí doba přestává běžet, pokud je mediace zahájena. Jedná se o promítnutí čl. 8 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. Samostatná pravidla pro stavení promlčecí doby má obchodní zákoník již ve vztahu k soudnímu a rozhodčímu řízení. Zahájením mediace se v souladu se zákonem o mediaci míní uzavření smlouvy o provedení mediace.

V § 408 odst. 2 se nově výslovně stanoví, že do běhu objektivní desetileté promlčecí doby podle obchodního zákoníku se nezapočítává doba, po kterou běžela mediace podle zákona o mediaci.

K bodům 2 až 4

Navrhují se doplnit pravidla obchodního zákoníku týkající se stavení promlčecí doby jednak ve vztahu ke spoludlužníkům a jednak ve vztahu k subdodavatelům. V § 406 odst. 3 se stanoví, že pokud v těchto případech mediace skončí, promlčecí doba ohledně práva věřitele nepřestala běžet, avšak neuplyne dříve než za jeden rok po jejím skončení.

K části páté

K § 33

Notářům se umožňuje vykonávat činnost zapsaného mediátora.

K části šesté

K § 34

Podstatou nových ustanovení zákona o advokacii je, že organizaci zkoušek a dohled nad činností mediátorů, kteří jsou současně advokáty, bude vykonávat Česká advokátní komora a nikoli Ministerstvo spravedlnosti.

Advokátní zkouška a příprava na ni je co do obsahu i formy jednou z nejnáročnějších zkoušek upravených právním řádem ČR. Vzhledem k tomu, že advokát bude moci zároveň vykonávat činnost mediátora, je účelné, aby pro tyto případy Česká advokátní komora zajišťovala během tříleté praxe advokátního koncipienta vzdělávání v oblasti mediace a umožnila advokátnímu koncipientovi složit v rámci advokátní zkoušky rovněž zkoušku mediátora, která bude vykonána ve stejném rozsahu jako zkouška mediátora organizovaná ministerstvem. Zároveň bude Česká advokátní komora pořádat samostatné mediační zkoušky pro advokáty, kteří nevykonali mediační zkoušku v rámci zkoušky advokátní. Česká advokátní komora tak ponese náklady na přípravu a organizaci zkoušek namísto ministerstva, čímž dojde ke snížení výdajů ze státního rozpočtu. Česká advokátní komora při výkonu své vzdělávací a výchovné činnosti disponuje kvalifikovaným odborným i administrativním zázemím, umožňujícím jak realizaci příslušných školení v oblasti mediace, tak organizaci a provádění zkoušek. Česká advokátní komora zajistí, aby vzdělávání a zkoušky mediátorů, kteří jsou současně advokáty, odpovídaly rozsahu a standardům, které určí ministerstvo vyhláškou.

Česká advokátní komora bude také vůči advokátům, kteří jsou mediátory, vykonávat disciplinární pravomoci v rámci profesní organizace za stejných podmínek a ve stejném rozsahu, v jakém vykonává disciplinární pravomoc vůči advokátům při výkonu advokacie; dojde tím zároveň k poklesu nákladů na výkon dohledových povinností ministerstva.

K části sedmé

K § 35

Činnost zapsaných mediátorů není živností dle živnostenského zákona.

K části osmé

K § 36

Stanoví se výše správního poplatku za žádost o zápis do seznamu mediátorů.

K části deváté

K § 37

Účinnost zákona je stanovena s přihlédnutím k nezbytné legisvakanci na 1. ledna 2012.

V Praze dne 15. června 2011

RNDr. Petr Nečas, v.r.

předseda vlády

JUDr. Jiří Pospíšil, v.r.

ministr spravedlnosti

